

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora I. K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10.489. szám.

Látogatás a főispánnál.

Multkor elborult lélekkel, epébe mártott tollal emlékeztünk meg ellenségeinkről; most azon szerencsés helyzetbe jutottunk, hogy — a mi ritkán történhetik ugyan — a legnagyobb örömmel, hazafiai szívünk egész melegségével megemlékezhetünk a jó barátainkról is. Mert ilyenek is vannak; mert ilyenekről is gondoskodik a székelyek Istene! És büszkén, a jövőbe vetett szent hitünkkel, hűséges alattvalói hódolatunkkal és hálás szívünk mélyeséges rajongásával bátran hirdethetjük, hogy a mi legjobb, legnagyobb és legigazabb barátunk: a magyar király, kinek tiszteletet parancsoló hófehér haját Szent István koronája ékesíti és a ki országlása nehéz gondjai közepette is szeretetteljes érdeklődéssel viseltetik, az ő hűséges székely népének sorsa és baja iránt. Ezt hallottuk a székelység másik jó barátjától, a mi derék és lelkes főispánunktól, a ki kegyes volt bennünket a napokban, a tőle már megszokott lekötőlemező szívélyességgel fogadni; szebb és becsesebb újévi ajándékot nem hozhatott volna megyéjének és székely véreinek, mint azt a nagy és rendkívüli kegyet, mellyel felséges királyunk — midőn főispánunkat kihallgatáson fogadta — megénk és a székelység iránt tanusított, atyai gondoskodással kérdezősködött viszonyainkról, erkölcsi és anyagi helyzetünkről és felséges arcán a boru felhője vonult át, midőn a székelység nagyfokú kivándorlásáról értesült és főispánunkat biztosította, hogy ezen segíteni kell és segíteni is fog.

És ha igazságosak és elfogulatlanok akarunk lenni, hálisan kell elismernünk, hogy különösen közgazdasági téren, Darányi miniszter nemcsak szóval, de tettekkel is a legnagyobb bőkezűséggel támogatta és támogatja most is a székelység érdekeit; az ő tapintatos, széttekintő és a közgazdaság minden ágát egyenlő szeretettel ápoló akciójának áldásos hatása székely népünk szélesebb rétegeiben már is jelentkezik; ezt leginkább bizonyítja a tejszövetkezetek terjedése és a marhaállomány szemmel látható egészségesebb irányban való terjesztése és fejlesztése, gazdasági és szövetkezeti egyesü-

letek egymásutáni szapora alakulása, mert a nagytudású, fáradhatlan munkaerejű miniszter, mindenhol megnyitja szívét és tárcáját, a hol valami újat és hasznosat kell alkotni a székely nép boldogulásáért és örömmel láttuk, megnyugvással hallottuk, hogy a mi másik, de megyénkben legelső jó barátunk, a mi főispánunk milyen lelkesedéssel, milyen igaz, meleg szívvvel csügg mindenben, a mi a székelységnek és szűkebb székely megyéjének bármiben is előnyére, javára és boldogulására válik; igazi atyai gondoskodásával leszál a nép legalsó rétegeibe és a fenhatósága alatt álló körjegyzőségeket egyenesen arra utasítja, hogy a népben a népet, az emberben a polgárt megbecsüljék, szeressék, minden bajában jó tanácsokkal, oktatással ellássák, hogy a nép a tisztviselőjében ne a zsarnokát, az uzsorását, szegénységének megvetőjét, hanem valódi jó barátját, erős támaszát is becsülhesse.

Szóba került a miniszteriumban az előkészület stádiumában levő új megyebeosztási reformjavaslat is, mely ezidőszerint nem bír még ugyan aktuális jelleggel, de egy-két év múlva, az új választási törvény életbe léptetésével kapcsolatosan kerül csak tárgyalás alá, de mindezeket meg fogja előzni, a mint ezt mi is mint legfontosabbat hirdettünk, az alkotmánybiztosítókra vonatkozó javaslat, mely az eddig napirenden levő sürgős teendők elintézése után, legelsőben kerül a Ház plénuma elé.

Mély elszomorodással beszélgettünk züllött társadalmi állapotainkról és azoknak keretén belül az Ipartestület megalakításának égető szükségességéről is; főispánunk itt is osztotta az általunk felvetett kérdéseket elmondott és vallott nézeteinket és kilátásba helyezte, hogy égető hivatalos teendőinek elintézése után, nagyobb akciót fog kezdeményezni a társadalom szorosabb összefűzésére és az Ipartestület megalakítására, mire nézve jegyzeteket is készített magának.

Egyről azonban — az idő rövidsége miatt — nem beszélhetünk és azt most, mint látogatásunk utóiratát ez utonbátorkodunk szíves figyelmébe és hathatós támogatásába ajánlani. A kisiparról nem esett szó kö-

zöttünk, arról a themáról, mely a székelység boldogulásának első alapföltétele. A nagy ipar, az ő nagytökejével olyan szerencsés helyzetben van, hogy a kormány támogatása nélkül is meg-alapíthatja dusan jövedelmező iparvállalatait. De a kisipar, az államnak, a kormánynak ez a szegény, mostoha gyermeke, éppen szegénységénél fogva képtelen a maga emberségéből zöld ágra vergődni, ide kell a kormány legjobb akarata, legnagyobb anyagi áldozata, mely csak addig lenne áldozatnak nevezhető, a meddig ez a csecsemő az első önálló lépésig eljuthatna, mert azután mindazt a kölcsönt, mindazt az anyagi támogatást munkájának kamataival visszafizethetné a kormánynak. Ezen a téren kell a székely népet leghatásosabban támogatni, mert a kisipar fellendítésével lehetne csak a népet itthon munkával ellátni, mely ha megélhetését, mindennapi kenyerét itthon biztosítva látna, bizonyosan nem vándorolna ki véresre sebzett szívével Amerikába és Romániába.

Nem vagyunk a szolgálai meghunyászkodás hívei, volt, van és lesz is mindig erkölcsi bátorságunk az igazságot hirdetni, nincs is semmi okunk a hízélgésre, mert nem kérünk, nem várunk törekvéseinkben senkitől semmit, de az igazságnak megfelelően kénytelenek vagyunk mindenkinek a legnagyobb örömmel, teljes őszinteséggel kijelenteni, hogy a székelység ügyét, megyénk érdekeit szeretett főispánunknál a legjobb kezekben látjuk biztosítva, mert benne tisztán gondolkozó agyat, széles látókörű nagytudást, melegen érző nagy szívet voltszerencsénk megősríhetni; őt pedig arra kérjük, hogy a megyei kisipar fejlesztésére terjessze ki első sorban figyelmét, ide koncentrálja minden befolyását, erre érvényesítse, erre emelje fel szavát nevünkben illetékes helyen, kérjen, követeljen a székely nép nevében a kormánytól mindent, a mi ennek az áldatlan kivándorlásnak gátat vethetne és ha érzi, tudja, hogy szavának, legjobb intenciójának nincs meg felsőbb helyen a kellő sulya, ha meggyőződik, hogy elzárkóznak legigazabb kérésünk előtt, szállítsa maga mellé a székely nép ezreit, mellé sereg-lünk, mellé sorakozunk és addig ostromoljuk a kormányt, míg meg fogjuk, megtudjuk győzni arról, hogy segélye nélkül puszt-

ulásnak indul, idegenbe kerül az a székely nemzet, mely itt a határszélen mindig legerősebb védbástyája volt a magyarságnak és kár lenne szűkmarkuságával idegenbe kergetni azt a székely népet, mely a történelem nagytanúságai szerint — mindég kivette, kikövetelte részét a haza és az alkotmány megvédéséből.

Fővárosi levél.

Budapest, 1907. január 8.

Hogy miért késett tulajdonképpen ez a régen kilátásba helyezett levél, az nagyon könnyű lesz megindokolnom; mert karácsonytól az újév beköszöntéséig, nemcsak az utak és terek voltak embermagasságu hóval fedve úgy, hogy még a villamosok is a többi járművek közlekedése is szünteleni volt kénytelen, de szobámban a tintatartóban a tinta is befagyott és vele együtt a levél is melyet a legújabb eseményekről, ígéretem szerint már régebben utnak kellett volna indítanom.

Politikai életünk, — az ünnepek és a nagy havazás megszüntével, — már az év első napjaiban kezdett mozgalmasabb lenni. A király megérkezése ismét egy kis új és friss életet hozott az elárvult királyi lakfalai közé; diplomaták, főhercegek, miniszterek, magas állású és rangú katonatisztek népesítik be a varcsendes utcáit, udvari ebédek, delegacionális ebédek, miniszteri vendégségek, udvari bálók és egyéb — vakulj magyar-fele — tarka barkaságok segítenek a hangulat szűke-ségebe egy kis hamisan csillogó fényt árasztani. Azonban e mellett folyik a csatározás osztrák és magyar érdekek miatt mindkét részről és a gazdagon terített asztalok bontása után, a jó asztaltársak mint ellenséges farkasok állanak egymással szemben. Osztrák barátaink mozgolódnak az egész vonalon; a katonai szállítások ügyében, melyben tudvalevőleg a magyar érdek lelt az osztrák rovására megvédve, nemcsak ígéri, hogy megdöntik a megállapodást, hanem azzal is fenyegetőznek, hogy inkább megbuktatják Schönaich hadügyminisztert, semhogy követeléseikből tagítsanak. Persze mi ne várjunk tőlük semmit, de ok követelnek tőlünk mindent. A kiegyezés kérdése is éppen azért nagy nehézségebe ütközik, mert ezek a jó bécsi nagy urak, — a filloxa üssön beléjük, — még itt nálunk, a mi fővárosunkban, a hol háborítlanul élvezik a magyar vendégfogót, olyan kihívó verléző modort és hangot használnak, hogy szinte csodálkozunk, hogy még eddig macskazenével és záptojással nem tisztelték meg őket, mint ők tettek nem rég Bécsben, mikor derék vezetőjükkal, Lueger ural az élen beverték a mi politikusaink lakásának az ablakait, sőt köveket és késeket is dobáltak be hozzájuk. Hogy milyen fokra hágt az arcátlanóságuk, hogy milyen vérszemet kaptak

a mi birkatürelmünk által, leginkább bizonyítja az, hogy a legközelebb tartott delegációs gyűlések egyikén, egy fanatikus, vad magyarfaló osztrák képviselő Schreiter ur, elég vakmerő volt rólunk úgy nyilatkozni, „*hogy rabló betyár természetűek vagyunk*” és midőn ezért — oh csodák csodája, — az elnök rendeltatította, tájtekző dühvel azt válaszolta? „*A mit mondtam, az nem parlamentáris ugyan, de igaz*”.

No ha már ezeket is mind, megtorlás nélkül zsebre rakjuk, ha erre se ebred fel narkotizált önértetünk, ha ezeket az arculcsapásokat a saját fővárosunkban is hallgatagon zsebre rakjuk, ha nem ebrudaljuk ki e.eket a kedves vendégeinket, akkor csakugyan megerdemeljük, hogy örökre az osztrák rabiga csörtető láncait viseljük. Stein osztrák delegátus pedig folytatja *Ferencz Ferdinánd* főhercegről megkezdett leleplezéseit; elmondja, hogy a trónörökös *Klerikális elveit mint kész feláldozni és a magyarságnak éppen a legnagyobb ellensége*; a készenlévő előtti nagy válság idején, mikor a véleményét megkérdezték a teendőkre nevezve, kijelentette: „*Einmarschieren*” („Bevonulni” — persze Magyarországra a zsoldos hadakkal.) Az általános titkos választói jogot Ausztriában is ő ellenezte a legjobban. A dinasztia házi törvényei értelmében, lemondott arról, hogy a felesége Hohenlohe Chotek grófné Ausztria császárnője legyen és esetleges utódai a trónra jogot tarthassanak De a magyarok akkor kijelentették, hogy a Habsburgok házi törvényeivel nem törődnek. Most arra épít, hogy a király halála után Magyarországon sikerül, a felesége egyenjogúságát keresztül vinni és gyermekét a magyar trónra emelni. A király közeli környezetében is élénken tárgyaltak Stein képviselő beszédét és még szombaton utasították a kabinet irodát, hogy szerezze be a hiteles gyorsírói jegyzeteket és haladéktalanul terjessze a király elé.

A politikai kisebb-nagyobb szenzációk mellett, — most két táncművész nő tartja lekötve a fővárosi figyelmét. Az egyik Cleo de Merode, a ki a fővárosi orfeumban nemcsak bámulatos művészetével, de szemképrázató szépségével is meglepte a habituékat; — a másik miss Allan Maud, a ki táncművészetén kívül szoborszerű plasztikus testi szépségének egész meztelenségét vízi csatába a „*Király-színház*” színpadján, miután előadásait ebben a paradicsomi kosztümben, Bécsben betiltották. És most nagy az öröm Lajtán tul, — mert ime mi magyarok még az erkölcselenségben is tulcilitáltuk a németeket.

Carolus.

Konkoly a búzában.

(Szerző a darabjáról.)

Az újabb színműirodalom egyik divatos haladása, — szerintem hanyatlása, — az a fővárosi lapokban lábra kapott, — szerintem rossz — szokás, hogy a premieret megelőző napon, a szerző maga nyilatkozzék, előadandó darabja értékeről, keletkezéséről, a csirájától egész a befőzéséig. De volt-e, van-e olyan szerző a világon, aki valamelyes egyéni elfoglaltsággal ne viseltetné a saját műve iránt? Mert az írás szerzőjében fekszik, hogy minden szerző a saját munkáját jónak tartja, hiszen ha az ellenkezőről lenne meggyőződve, nem bocsátaná darabját a nagy nyilvánosság kritikájára, vagy a biztos bukás elé; én minden ilyen előzetes ismertetést és hangulatkelésnek, sőt előzetes reklámnak is tartok. Kétszeresen nehezedik rám tehát a divatnak az a terhe, hogy én a saját darabomról írjak; mert először szoros viszonyban állok a saját lapunkkal, másodsor pedig

épen ennek az új darabomnak sajtósági és nem mindennapi sorsa van.

A „*Pesti Hírlap*” 1903 augusztus 27-iki számában már tudomást vett róla, ezt irván: A budai krisztinavárosi színház igazgatósága elfogadta előadásra Deréki Antal jónévű színműirónak „*Konkoly a búzában*” című legújabb énekes népszínművét. Az új darab, melynek zenéjét Szentgáli Gyula, a kecskeméti városi zenede igazgatója írta, még ez évad végén, szeptember hóban kerül előadásra. — De nem került előadásra, mert az évad csakugyan vége felé sietett és nem jutott volna elég idő a betanulásra. én tehát onnan a darabot visszavontam és benyújtottam a Népszínházhoz, a hol a szegény boldogult Vidor tata igazán lekötő és hízegő dícsérettel fogadta és hogy ennek dacára mindedig napvilágot, vagy helyesebben lámpafényt nem látott, bizonyosan csak azért történt, mert a fővárosi színházakban most olyan idegenszerű áramlat uralkodik, hogy irtóznak mindentől, amit a szerző a népszínmű elnevezéssel megírni mérészkedett.

Nem tehetek róla, de én ez áramlat dacára, úgy mint eddig, ezután is csak népszínműveket fogok írni; mert ezek a lellem gyökeréből sarjadznak; az egyszerű népeletnek is megvannak az ő szomorú drámai összekötőjei és alakjai, az üde poézisa és mindenekelőtt hamisítatlan tiszta magyarsága. Lehet, hogy a népszínmű, mint tiszta magyar irodalmi faj, most egy ideig tetszalott, de fel fog, fel kell támadnia akkor, mikor majd közönségünk megcsömörlök megundorodik a külföldről portált léha, frivol és tartalmatlan színpadi termékektől. Én hiszek és bízom a népszínmű feltámadásában!

És mert ez a hitem szent és tántorithatatlan, tudtam csak magamat elhatározni, hogy a helybeli műkedvelők kérelmére, a jótékony célra való tekintettel, itt bocsássam legújabb szellemi termékemet a közönség bírálata és keresztelése alá.

A keresztelést vasárnap, e hó 13-án este 8 órakor tartjuk a „*Budapest szálloda*” színháztermében, melyre az egész n. é. közönséget tisztelettel meghívom — komának.

Ez a komaság nem kötelez semmire, mert ha meghalna a gyermek, úgy is vége lesz: a komaságnak!

Deréki Antal.

Gazdakörök rovata.

Tejcszövetkezetek jövedelmének fokozása. A tejjgazdaságok jövedelmét lehet fokozni, ha a tejcszövetkezetek állandóan arra törekcszenek, hogy jobb és értékesebb minőségű vajot és sajtot állítsanak elő. A jobb minőségű vaj előállítását csak úgy lehet biztosítani, ha mindenik tejcszövetkezet biztos tudomást szerez, úgy a saját mint más tejcszövetkezetek által készített vaj minőségéről; a tejcszövetkezet terményeinek minőségéről biztos tudomást csak úgy szerezhet, ha részt vesz egy vajversenyben.

Hazánkban volt egy országos jellegű vajverseny Pozsonyban. Működésének területén 1905. évben vajversenyt rendezett a baranyamegyei gazd. egyesület, 1906. évben a zalamegyei gazd. egyesület is. Hazánk legkiválóbb tejcszövetkezei a magyaróvári szarvasmarhatenyésztési egyesület kötelékébe tartozó tejcszövetkezetek. Ezen tejcszövetkezetek többször rendeztek maguk között vajversenyt.

A versenyben részt vett tejcszövetkezetek egy kilogrammos üvegben küldték a vajot a magyaróvári tejkisérleti állomás fizette. A verseny

céljaira fel nem használt vajot a tejkisérleti állomás értékesítette és a verseny végén a tejcszövetkezeteknek visszaadta. Szóval a vajverseny a tejcszövetkezeteknek semminemű kiadásába nem került. A versenyben részt vett tejcszövetkezetek január 15-én, április 15-én, július elsején és szeptember 23-án küldtek vajot a versenyre. Így biztos tájékozást lehetett szerezni, hogy melyik tejcszövetkezet készít egész éven át jobb minőségű vajot. A versenyben 17 tejcszövetkezet vett részt. Ezek közül 8 tejcszövetkezet munkába lett jutalmazva azon 400 koronából, mit a földmívelésügyi miniszterium adományozott.

A megelőző években egyik tejcszövetkezet a versenyekben hátul sántikált. A verseny eredménytelensége arra az elhatározásra ösztönözte, hogy munkást változtasson. A múlt évi verseny alkalmával beigazolta az új munkás, hogy ő ugyanolyan tejből 100 liternél 0.43 százalékkal vajjal többet készített. A vaj minősége is olyan volt, hogy a versenyben díjazva lett. Az új munkás egy év alatt 2486 K 48 fillér haszonnal többet mutatott föl, ugyanannyi tejből, ugyanolyan árak mellett, mint a régi rossz munkás. Tehát a vajverseny révén évi 2486 K 48 fillér jövedelemhez jutott egy tejcszövetkezet.

A vajversenyek vezetését a magyaróvári országos tejkisérleti állomás teljesen díjtalanul elvégzi.

Azt hiszem, a megyénkben levő tejcszövetkezetek belátják a vajverseny szükséges és hasznos voltát. Dícséretére, büszkeségére válnék a megyénkben levő tejcszövetkezeteknek, ha az összes erdélyi tejcszövetkezetek közül első lenné a vajverseny rendezésében.

Azon tejcszövetkezeti vezetők, kik a megyénkben levő tejcszövetkezetek közt egy vajverseny rendezését szükségesnek tartják, tudassák e lap szerkesztőségével.

Felhívás tejcszövetkezésre. Az etédi és énlaki tejcszövetkezet igazgatósága, együttes megbeszélés alapján, felkéri a Szentábrahám, Rugonfalva, Siménfalva és Kobátfalva tejcszövetkezet igazgatóságait, az 1907. évben közös fuvarral, a Székelyudvarhelyre való vaj- és sajt szállítására tejcszövetkezni, a következő ajánlat mellett: a fuvaros lenne énlaki, a ki felvenné az énlaki vaj- és sajt ládát helyben, utjában az etédit, szentábrahám, rugonfalvit, siménfalvit és végül a kobátfalvit és innen bevinné Székelyudvarhelyre, a rendeltetési helyére.

Minden szállítás, mely egy nap alatt megtörténnék, egyszeri szállítási díjban Énlaka fizetne: 1 K 50 f; Etéd: 1 K 70 f; Szentábrahám: 1 K 20 f; Rugonfalva és Siménfalva 1 K 20 f, egyenként, összesen tehát: 6 K 80 fillért s ha Kobátfalva csatlakoznék még kevesebbet.

A közös fuvaros felfogadásáról Énlaka Etéddel mint távolabbiak gondoskodnának, szerződésileg egy évre.

Felhívtnak fent nevezett tejcszövetkezetek t. igazgatóságai, sziveskedjenek *sürgősen* nyilatkozni, hogy hajlandók-e ezen közös vaj és sajt szállításhoz tejcszövetkezni, a költségek kímélése végett, vagy nem? A fent nevezett két tejcszövetkezet igazgatóságának megbízásából:

Etéd.

Gagyai Lajos.

Gazdakörök figyelmébe. A székelyföldi miniszteri kirendeltség által az 1907. év telén, az alább jelzett községi gazdakörökben fognak népies gazdasági előadások tartatni: Homoródszentpál, Bágy, Felsőríkos, Homoródmalmás, Vargyas, Oroszhegy, Fenyed, Méréfalva, Küküllőkeményfalva, Nagyalambfalva, Mátisfalva, Korond, Felsősófalva, Énlaka, Szentábrahám, Kobátfalva, Tordátfalva; ez előadások ideje január és február havában, minden előadás előtt 8 nappal tudomására fog hozatni a gazdakörök elnökségeinek

KÜLÖNFÉLÉK!

— **Előfizetőink** közül azokat, kik még hátrálékban vannak ez uton kérjük tisztelettel régi hátrálékaik kiegyenlítésére és az előfizetés megújítására. Az újabb jelentkező előfizetés esetén készséggel küldjük meg lapunknak ez évben már előzetesen megjelent példányait.

— Hihetetlen hírek.

MONDJÁK: hogy a nagytrafikot kedden reggel 5 perccel 8 óra előtt kinyitották és csak 12 óra után 5 perccel zárták be;

mondják: hogy a faluról jövő asszonyok már úgy ki vannak tanulva, hogy a tejes bádóg kannákat tojással megtöltve csempézik át a vámon;

mondják: hogy a köz. szükségletnek eleget téve, legközelebb a főfürdőt építeték városunkban;

mondják: hogy új évtől kezdve lejjebb szállítják a városi pótdát;

mondják: hogy a honvédezenkar hangversenyére a vállalkozó vendéglős egy fillért se fizetett rá

mondják: hogy a járdákat mindenhol fűrészpórral hintették be;

mondják: hogy a Kossuth utcában akkora vízbőség volt, hogy nem kellett a Csereutcaig vizért lemenni.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget — a szerkesztőség.

— **Kossuth Ferenc,** a függetlenségi párt elnöke újabb körlevelet intézett a párt tagjaihoz, melyben felszólította a párttagokat, hogy a képviselőház ülésein, a költségvetési vita alatt, lehetőleg a fővárosban tartózkodjanak, hogy az üléseken minél nagyobb számban jenssenek részt, egyszersmint szerdára, e hó 9-ére pártértekezletre hívta meg őket.

— **Polónyi a királynál.** A király hétfőn délután 1 órakor egy órai magánhallgatáson fogadta Polónyi minisztert, a ki a folyó ügyeken kívül, több készülő törvényjavaslatról tett előterjesztést.

— **Jótékony alapítvány Udvarhelyvármegye részére.** Pellérdi Brázy Kálmán a nemes emberbarát óriási országos alapítványt tett a hazai gazdasági, ipari, iparművészeti, kereskedelmi iskolai célokra, és ez alapítványban megyénkről is nagy-lelkűen megemlékező, a következő tudósítást küldte a vármegye közönségéhez:

Udvarhelyvármegye nagyerdemű közönségének! Örömmel tudatom, hogy a hazai ipar és kereskedelem fejlesztését célzó közcélú és családi alapítványomat, melyről az alapító oklevél egy példányát mellékelten van szerencsém Udvarhelyvármegye levéltára részére megküldeni, az

HAZAI ALPOLYANOS BIZTOSÍTÓ PÉNSZÉNYTÁRSASÁG
 Udvarhelyvármegyei és Székelyudvarhely városi főképviselete Beatesh F. által a Társaság elnöke Kossuth-utca 31. sz. a.
 van. Megbízható tekintélyes egyének, kik községükben képviseletet vállalni hajlandók, szíveskedjenek a főképviseletnél ezen szándékukat bejelenteni.

Orbán János; Burger Arthur tanár másoldalu elfoglaltsága miatt, felolvasását nem tarthatta meg, de annál zajosabb sikert aratott Hermann Gyula, a ki 10 perc alatt kitűnően sikerült két tájképet festett, a közönség szemelattára.

— **A budapesti Uránia** magyar tudományos színház 1907 január 18-án Pekár Gyula «Pénz Ő felsége» 19-én Tormay Cecil «Szirének hazája», 20-án Strausz Adolf «Az orosz forradalom» című nagyszabású és érdekfeszítő darabokat adja elő városunkban a Budapest-szálló színháztermében. Jegyek már most előre válthatók mind a három előadásra: Betegh Pál és Társa könyvkereskedésében Kossuth utca 31. sz.

— **Szabó Károlyt**, a ki a László-féle ügyben öt napig volt letartóztatva, a büntető törvényszék vádta-ncsa szabadlábra helyezte és indokolásában kimondta, hogy a szökés veszélye nem forog fenn, mert Szabó tetemes pénzüsszeget fektetett a Margitszigeti bérletbe és ha megszöknék, ez által vagyonát is elveszítené.

— **Az oklándi polgári olvasó kör** e hó 12-én zártkörű táncvigalmat rendez, saját pénztára gyarapítása javára. Kezdeté este 7 órakor. Belépti-díj: személyjegy 1 korona, családjegy 2 korona.

— **Dr. Kocz Károly ügyvéd**, ügyvédi irodáját Oklánd székhellyel ez évi január 1-én nyitotta meg.

CSARNOK.

A székelyek reáltörténete 1562—1691-ig

Írta: Connert János, ford. Balásy Dénes.

(86. folytatás.)

1551. decemberben elhatározza az erdélyi országgyűlés, hogy néhai Borosnyai Simon özvegyének a konfiskált székely birtokok visszaadandók, mert a székely örökségi birtokok még óta miatt sem vesznek el, hanem az örökösökre szállnak rá. Castaldó e határozathoz Ferdinándhoz írt tudósításában semmiféle megjegyzést nem tesz, elfogadja, az ellen kifogása nem volt hát. A székely nemzetgyűlés által összeállított s 1555-ben a Kendi és Dobó vajdák által megerősített: „Municipalis consuetudo Siculorum ex Jul dicit” 3. articulusa a többi között így hangzik továbbá: Egy székely még abban az esetben is, mikor felségsértés miatt életével lakolhat az ő örökségét nem vesztheti el semmi módon, hanem az ő atyafaira száll az.

Ezen idézett kútfők alapján s ama tényállapot szerint, melynél fogva örökös nélkül elhalálozás vagy felségsértés esetében a székely birtoknak, nem hogy eladományozása, de még annak a megkísérlése is olyan igen ritka, méltán és kétségtelenül föl tehetjük, állítván azt, miszerint abban a régebbi időben, melyből nekünk oklevél anyag még áll rendelkezésünkre, a Székelyföldön a királynak vagy államnak, örökösödési joguk nem volt.

Igaz, hogy szólnak és nem súlytalan adatok szólnak, az elkobzás és az elkobozhatóság mellett is: így az 1466-iki zabolai székely közgyűlés és az udvarhelyi 1505-iki nagygyűlés, kimondják ezek a székely birtok elkobozhatóságát. Csakhogy e pontnál nem szabad figyelmen kívül hagyni azt, hogy itt a nemzet, illetőleg a három székely széknek határozatáról van szó, hogy tehát itt az esetleg elkobzott jószág nem a fiskusra, hanem magára a nemzetre, illetőleg a székre vagy valószínűleg a falura szállott

vissza. Ezekben a gyűléseken föl nem vetődött, szóba sem került a fiskus örökösödési joga.

Ellenben az 1606-iki agyagfalvi nemzetgyűlés nyomatékosan jelenti ki, hogy azok ellen büntetésül, kik a gyűlés határozatait meg nem tartják, megtorlás és ingó vagyonuknak elkobzása alkalmazandó, mindezáltal az ők földbirtokaik örökösöknek maradjon meg. E szerint a nemzet ezen a gyűlésen a székely örökség elkobozhatatlanságának alapelvét, a mely a királyt és hivatalnokait illette, a saját hatáskörébe tartozónak ítélte. Ebből kifolyólag tényállapotként állapítható meg az, mely szerint a praxisba építéssel nem mentek át Ulászló király 1499-iki privilegiumának ama határozatai, melyek a székely örökség elkobozhatóságára vonatkoztak.

(Folyt. köv.)

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

Mily óriási a különbség

oly otthonban, hol a gyermekek nem betegesek, nem gyöngék és nem idegesek, hanem egészségesek, boldogok és állandóan jó kedélynek örvendenek. A gyermekek gyógyítására és egészségben tartására egyike a legjobb szerekek az alfoszorsavas mész és nátron hozzáadásával készülő Scott-féle Emulsió, mely rendkívül erősítő és gyógyerejével a gyermeket gyorsan jutítja erőteljes egészséghez. — A Scott-féle Emulsió kellemes, édes ízű, minélfogva könnyen bevehető és mivel egyuttal feltétlenül könnyen emészthető is, az étvágyat gerjeszti és az összes emésztési szervek működését rendezzi, hatásának erejében okvetlenül messze felülmúlja a közönséges csukamájolajat.

A SCOTT-féle EMULSIÓ valódiságának jele a „hátán nagy csukahalat vivő halász” védjegy.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg beküldése ellenében mintával bérmentve szolgál:

Dr. BUDAI EMIL

„Városi gyógyszertára” BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Egy eredeti üveg ára: 2 K50 f.

Kapható minden gyógyszertárban.

Tölgy- és bükkfaeladási hirdetmény.

A felsőrákosi eolt urbéres közbirtokosság erdeje A. ü. o. 1—4 osztágában „Harmatbérc” I. fél fordaszak alatt visszahagyott 32 em. felüli tölgy és bükkfát, a mely előzetes becslés szerint, mintegy 500 köbm. tölgyrönköt, 500 köbm. tölgy épület fát, 1544 köbm. bükk mü, 3825 köbm. bükk tüzi 1274 köbm. tölgy tüzfát teszen ki, Felsőrákosi községhezánál 1907. évi január 28-án délelőtt 10 órakor tartandó zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek becsáron felül is tövön az erdőben eladja.

Kikiáltási ár 24540 korona. Bánatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka.

Utóajánlat nem fogadtatik el. Részletes becslés, árverési és szerződési feltételek a vargasi m. kir. erdőgondnoksnágnál és alólírottnál megtekinthetők.

Kelt Felsőrákosen, 1907. jan. 7.

Székely Mózes, közbirt. elnök.

Kiadó lakás, mely áll 3 szoba, kamra, külön udvarral stb. hozzátartozóval folyó évi április 24-től ia dó. Cim Soha Aladár, Attila-u. 13 sz. hátulso kapu.

Hazai biztosító intézet egy tisztességes tüzüzletszerzőt keres magas jutalék mellett. Cim a kiadóhivatalban.

Meleg sósfürdő.

A Gergely-féle Sósfürdőn hetenkint **hétfőn, szombaton és vasárnap** meleg sósfürdő kapható.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben hapható.

A M. KIR. SZŐLŐTELEPEKEN TERMELT

és a budafoki m. kir. pincemesteri tanfolyan által kezelt s a m. kir. földmívelésügyi miniszter támogatásával létesített borértékesítő osztályából a

magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetk. székelyudvarhelyi fiókjánál

(Kossuth Lajos utca 27. szám alatt)

ugy palack mint hordó **BOROK** legolcsóbban kaphatók.

Megrendelésre bármily faj palack borok hozhatók. Vételnél hordóért literenkint 13 fillér letét adandó. Hordók 3 hónapig belül sértetlen tiszta állapotban, a székelyudvarhelyi pincéhez szállítást levonva, a felszámított áron visszavételnek.

KÜHNE E. mezőgazdasági gépgyár bizományi raktára.

Képes levelezőlapok, finom hazai levélpapírosok dobozokban és doboz nélkül nagy választékban kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv-, zenemű- és papírkereskedésben Székelyudvarhelyt. Névjegyek izléses kivitelben készíttetnek.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régiónak bizonyult háziszser, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult **köszvénynél, csúznál és meghülesknél**, bedörzsölésük ppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—50, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszertára az „Arany oroszlanhoz”,

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Petrozsényi község-raktár! Legolcsóbb árak!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piactérre, az ujonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárakban, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszmuárak, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőjmet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Legkiválóbb valódi angol és magyar rumok különlegeségei, batéliakban és kimérve, ugyszintén minden fajta likőrök, a legjobb és leghirnevesebb tea-kanna jegyű teák, tea-sütemények és szalon cukorkák nagyraktára.

Mindig friss fűszerárak!